

Издаје сваке недеље
на читавом табаку.

Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредништ-
ву „Гл. Народа у Н. Сад.

ГЛАС НАРОДА.

Цена је листу:
на годину 3 фор.
на осам месеци . . 2 „
на четир месеца . 1 „
за Србију годишње 4 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВЧ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ
ОГЛАСЕ, КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

СВЕТКОВИНА 25-ТОГОДИШЊИЦЕ ЗМАЈ-ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА.

Одавна је ушло у обичај да се сваком важни-
јем догађају у животу једног народа, у животу јед-
ног човека, спомен прави. Ако је догађај жалостан
и спомен му је такав, радостном догађају ра-
достан је спомен. Отуд се покојним даје недеља
дана, шест недеља, по године и т. д., отуд је ве-
лики петак, отуд ускрс, отуд божић, отуд слава
првозваном Андрији у Србији, кога се дана роди
слобода Србији отуд слава осталих светаца, го-
дова, код Србаља а слава имендана или дана
рођења код других народа. Но догађаји који нису
свакидашњи, који се не понављају сваке године,
који су ванредни, ретки, ређе се и прослављају. Ти
догађаји славе се сваких 25, 50 или сто година.
Слава на 25 година зове се сребрном, а слава на
50 година златном славом, као што се каже за
свадбу сребрна и златна свадба. Сребрну славу до-
живио је ове године Змај-Јован Јовановић. Дваде-
сет пет година је, како је прву песму написао.

Други пут ћемо рећи коју о томе шта је пе-
сник и зашто се славе дела Змај-Јована Јованови-
ћа а сада ћемо да испричамо ко је та слављена
делија и како је слава прошла.

Змај-Јован Јовановић родио се 24. новембра
1833. године у Новоме Саду у племићкој породици
Павла Јовановића сенатора новосадског.

Још у раној младости његовој догодило се не-
што што је важно по читав остали живот и рад
његов.

Било је некако око 1840. године, а Сима Милу-
тиновић, тада један од првих песника српски, пу-
товао је из Пеште у Београд. У путу своје сврне
у Нови Сад и одседне у кући сенатора Павла Јо-
вановића, оца нашега „Змаја,“ у једној у оно доба
од првих кућа у Новоме Саду, и ту пробави неко-
лико дана. Наш Јовановић је био онда дете од 6
до 7 година. Кад је Сима хтео даље поћи опрости
се са домаћином и са свима у кући, али малог Јоце
нема: потражише га и нађоше га у једној соби де
спава, хтедохе га пробудити, али Сима недаде него
се саже и пољуби дете, па му онда спусти своју

снажну руку на главу, погледа горе и рече: да
Бог да био песник!

Гимназију свршио је наш Змај-Јован у Новоме
Саду, Халашу и Пожуну, правне науке на пештан-
ском прашком и бечком универзитету. Пошто је свр-
шио школе бавио се књижевношћу. Међутим буде
изабран за надзорника у Текелијануму у Пешти.
Ту изучи медицине науке и постане доктором ме-
дicine. Лекарски рад свој отпочео је у Новоме
Саду, радио је по том у Панчеву. У Карловцима
буде изабран за варошког физика, но војничка власт
нехтеде га трпнати те је по том у Футогу за оп-
штинског лекара отишао. Пошто му жена и по-
следње дете, које је иза ње заостало, умре, пресе-
ли се у Нови Сад де се и сада бави.

Светковина двадесетпетогодишњице овако је
текла:

У очи недеље ношена је бакљада. Све српске
куће беху осветљене онуд, гуд је бакљада прола-
зила, јер ако до две и небеху те и нерачунамо у
српске, по не само све српске куће него и оне, де
Срби живљаху а беше и неколико несрпских. Све-
та на бакљади беше до четир пет хиљада. Ватро-
мет на више места беше величанствен. Песника по-
здравио је секретар „Матице српске“ Јован Бош-
ковић наводећи да је ово прва прилика да Срби
своје песнику за живота част указују. Песник је
одговорио срцем пуним осећаја, изненадило га је,
изгледало му више сан него јава. Одпеване су не-
ке лепе песме и онда се вратило натраг. Усклици
Живио Змај-Јован Јовановић беху достојни висине
његових песничких дела.

У недељу око 11 сахата беше у дворани Ге-
циној код „Елисавете“ свечана седница. Геца је
тога ради дао дворану најсветлије украсити. На
сред дворане беше сто око кога се посади одбор
мушких и женских, који је славу приређивао.
Брановачки, председник „Матице,“ расјасни у бе-
седи својој шта значи ова свечаност, а сенатор
Миша Димитријевић говором, који је био пун сла-
сти, пун мириса, пун лепоте дивне, опише рад пе-

сников тако, да је све занео, очарао. После тога дође у дворану песник праћен од невиних у бело обучених лепотица српских. Ове му метуше на главу србн венац на коме беху широке свилене траке од три српске боје.

На белој беше златом извезен натпис: Српкиње Змај. Јовану Јовановићу 20 октобра 1874. На црвеној: „наше жеље, наше туге и твоје субиле;“ а на плавој: „те за то је данас наша слава твоје виле.“ Венац је стајао на јастуку од црвене кадифе, на ком су од злата извезене гусле.

Милан Кујунџић Абердар из Београда предао је песнику дивно израђене гусле јаворове са свиленим српским тракама. На црвеној стајеше: „Београђани“ на плавој: „Змају Јовану Јовановићу“ а на белој: „1874.“ На гуслама је вештачки изрезан грб српски и црногорски с натписом: „Слога и слобода“. На дршку стоји: „Гусле су српска историја“.

Арсен Ђирић председник занатлијске задруге предао је песнику сребрн дивит на чијој је пре-

дњој страни соко тица с раширени крили. Сваки је дар пропраћен лепим жељама предаваоца. За време читаве свечаности пуцано је из прангија.

У вече беше беседа с играчком. Беседа је јако посећена била.

По свршетку беседе настала је играчка с весељем и трајала је до зоре. Том приликом предадоше пријатељи песникови овоме сребрн пехар уз zgodну наздравцу. На беседи читани су телеграми са свију страна српских.

С много страна добише се добровољни прилози за увелачање славе ове. Међу овима да споменемо кнеза од Србије, који даде 100. дуката цесарски. Од претекла новца издаће се целокупна дела песникова у врло лепој ењизи.

И тако се заврши ова слава.

И ми завршујемо са жељом:

Данас је сребрним венцем увенчао те народ, живио и напредовао и ти и народ, те овај био кадар златним те окитити венцем а ти га брате заслужио Бог да!

СРПСКИ НАРОДНИ САБОР.

Од важнијих предмета, што су у предпрошлу среду решени напомињемо ово:

Предлог Стевана Брановачког, да се одреди да народ трошкове за сабор уплаћује у оброцима од више година упућен је одбору петорице, који ће о томе као и о другим народним приносима за просвету предлог израдити и сабору поднети. Моловићев предлог, да се умоли Његово Величанство да уступи у бившој крајини државне зграде, у којима становаху официри, на школске и црквене потребе, усвојен је једногласно и одређена су троница, који ће тога ради начинити молбеницу. Предлог пароха Јеврића, да се изради, да општине црквене у Крајини своје записнике политичним општинским властима несаопштавају, примљен је такође једногласно. Управа сомборске препарандије молила је сабор, да се од 15 штитендија, које су одређене за препаранде на Горњо-карловачкој препарандији, две издају препарандима из горњо-карловачке дијецезе, који иду у пакрачку или сомборску препарандију дотле, докле се у горњем Карловцу препарандија неотвори. Решено је дакле, да се свих 15 штитендија издају препарандима из горњо-карловачке дијецезе, који се уче у Сомбору или Пакрацу. У овој седници прочитан је предлог петнајсторице о томе, како ће се одсада бирати митрополит и одређено, да се тај предлог штампа и у петак претресе. Још је ове седнице усвојен предлог пар. Јовановића о купљењу парохијала.

У истак беше седница саборска и пре и после подне. Већало се о предлогу петнајсторице како да се бира митрополит. Милетић је предлагао, да се из разлога, што сабор ради под притиском комесара овај важан рад остави за боља времена. Поведо се говор о томе, но усред договора уђе комесар под сабљом у сабор, седне патријарху с десне стране и изјави да влада у име цареве позива сабор да обави и уредбу о избору митрополита. Већином од 7 гласова реши се да се послуша комесар. До подне су свршена четир чланка од поменута предлога. Одбор је предлагао, да се одреди да митрополит може бити „од посвећених епископа српских.“ но решено је, да може бити „из духовног реда српског народа и језика.“ Дакле, да се млађи од владике може бирати за митрополита, само мора бити свештено лице.

После подне продужено је већање о начину избора митрополита. Код VIII. чланка, де се говори о потврди митрополита, донео је Милетић предлог који одређује кад може цар да непотврди, а кад мора потврдити избор. Касапиновић је донео предлог из ког је излазило када у којим случајевима цар може непотврдити избор, по чему се расумевало да у другим случајевима нема пута непотврдити, но само није речено мора. Милетић пристане уз Касапиновића. Максимовић, владика Живковић, др. Павловић, Брановачки и др. побијаху Касапиновића а Бранко Стефановић и Милетић држаху уз

њего. Комесар је био на сабору и кад је већ дошао ред на Касапиновића да он одбрани свој предлог изађе кр. комесар, врати се с калпаком и под сабљом стане на своје место и свечано дркћућим гласом изјави, да он у име Његова Величанства забрањује, да се говори о томе морали или неморали цар потврдити овог или оног. Цар вели може у томе радити како хоће и нема никоме давати рачуна. Каменко Јовановић услед тога предложи, да се седница заврши и за суботу у јутру закаже конференција, што и би.

У суботу беше најпре конференција а кад се сабор отвори Касапиновић изјави да он повлачи свој предлог натраг с тога што комесар смета, да се слободно о њему говори. После тога усвојен је

предлог о начину митрополита патријарха с малом изменом. О предлогу Брановачког решено је, да се државна власт умоли, да се побирање саборских трошкова од 1869. 1870. 1871 и 1872 раздели на 10 година.

У седници од понедељника 21. октобра прочитан је по трећи пут нацрт о избору митрополита и усвојен. Прочитана је преставка на Бана ради вероисповедних школа у крајини и примљена. У истој седници објављено је, да се рад саборски од године 1871 о устројству црвених општина, о управи народних добара и фондова од владе неодобрава. Око два сахата после подне дође кр. комесар у седницу и изјави, да је добио именом Њ. Вел. налог, да сабор одгоди на неизвесно време.

УСТРОЈСТВО СРПСКОГ НАРОДНОГ ЦРКВЕНОГ САБОРА.

(Свршетак.)

Чл. XX. Сабор

а.) Бира митрополита и патријарх српског по засебном штату.

б.) Утиче у избор епископа. Начин о избору епископа одређује сабор по преслушању синода.

в.) Бира свештеничке и световне чланове митрополитско-црвеног савета, осим епископа.

г.) Бира епархијске школске референте, главног шк. референта и чланове народног шк. савета.

Избор главног школ. референта подноси се Њ. Величанству, а избор епархијских референта дотичној влади на потврђење.

д.) Бира чланове и заменике саборског одбора.

Избори под в. г. и д. предузимају се надполовичном већином гласова и давањем листића.

Чл. XXI. Сабор поставља саборски одбор који се састоји из 9. чланова: митрополита-патријарха као председника, 1 епископа 2 члана свештеничког и 5 чланова световног реда. Чланове ове бира сабор из своје средине и то: 1. епископа без обзира на предео; 1. свештеничког члана из Угарске, другог из троједне краљевине; исто тако 2 световна члана из једне, а 2 из друге краљевине, а петог световнога члана без обзира на предео. Члановима овима бира сабор и заменике, и то: епископу епископа, свештеничким члановима једног свештеника а световним члановима тројицу. Све ове заменике бира без обзира на предео.

Епископ, односно заменик његов замењују председника одбора кад је овај препречен. Одбор бира из средине световних чланова својих на време свога постојања подпредседника,

Саборски одбор постоји за цело време саборске

периоде, а у сваком случају све докле, док га сабор дужности не реши, и нове чланове одборске не избере.

Перовођа саборског одбора је народни секретар.

За донашање одлуке нужно је да су осим председника присутни четворица од уредно позвани чланова.

Пословник одређује саборски одбор у границама овог устројства и подноси га наизводно сабору на одобрење.

Чланови саборског одбора имају дневнице и накнаду путних трошкова, како то сабор одреди.

Чл. XXII. У делокруг саборског одбора спада:

а.) да прирема предлоге за расправу саборску и властан је тога ради стручњаке позвати;

б.) да обнародује и извршује сабором донесене највишом потврдом снабдевене и у делокруг саборског одбора спадајуће уредбе и одлуке и да контролише органе, који су уредбама установљени:

в.) да именује путем стечаја и по исказаној нужној способности све чиновнике, фискалске економске и благајничке при фондовима, фондацијама и заводима, који се тичу целе митрополије, исто тако да их одпушта због престапа или немарности, доказане дисциплинарним поступком или на основу пресуде кривичког суда.

Председник поставља привремено нужне субституције, даље он именује и одпушта канцеларијско и послужитељско особље у смислу горњих услова. У случају одпуста имају дотични право утока на саборски одбор.

г.) Саборски одбор има непосредни надзор над цркв. народним добрима, овамо рачунајући и добра

фондова, фондација и завода, манастира, као и она којима рукују митрополит-патријарх и епископи; ради тога може периодично поверенике на лице места изашиљати.

д.) Саборски одбор дозвољава зајмове и оних капитала, који стоје под црквено-народном управом.

е.) Саборски одбор дозвољава своту на подмирење ванредних и непредвиђених потреба у оквиру сабором одређенога прорачуна.

ж.) Саборски одбор прегледа рачуноводством испитане рачуне свих фондова, фондација и завода, који (рачуни) подпадају (финализовању) рачунском закључењу сабора.

з.) Финализује рачуноводством предходно испитане а од дотичне епархијске власти прегледане и поднесене рачуне манастира и народни завода.

Чл. XXIII. Саборски одбор састаје се сваке године месеца марта, јуна, септембра и новембра у еединшту митрополита и патријарха.

Ванредне седнице по потреби сазива председник или заменик његов.

Записник о седницама саборског одбора подноси се дотичној влади у препису.

Чл. XXIV. Саборски одбор подноси сваког течаја саборског сабору извештај о своме раду и записнике на развићење.

Чл. XXV. Председник и чланови саборског одбора одговорни су сабору, они су дужни наградити сву штету, коју су сами проузрочили, или која је нанесена са њихове немарности. Накнада се може тражити само редовним судским путем.

Чл. XXVI. Место је сабору онде, где је седиште митрополије и патријаршије српске.

Чл. XXVI. Ово устројство сабора може само сабор изменити, ако две трећине свих саборских чланова на то пристану.

Чл. XXVIII. Досадашње уредбе и наредбе остају у својој крпости, док се законитим путем не промене или другим не замене: на против оне,

које су и у колико су овоме устројству противне, стављају се изван крпости.

Чл. XXIX. Саборски одбор биће друга односно трећа инстација у оним стварима, које спадају у делокруг епархијских административних одбора све докле док се орган на ту цел не установи.

Прелазна одређења.

Чл. XXX. Досадашња управа црквено народних фондова укида се и на место његово ступа саборски одбор.

Да саборски одбор може одпочети своје званично пословање поставиће привремено поред привременог упутства нужне чиновнике одветништва, рачуноводства и благајне са саразмерном платом из народних фондова.

Чл. XXXI. По томе престаје службовање досадашње управе цркв. народ. фондова и митрополитских асистената у смислу XXIV. чл. овог устројства и они имаће на основу завршних рачуна фондове, добра и депозита, којима су руковали, саборском одбору или особама, које овај одреди поред уредног инвентара у три примерка предати и своје рачуне одмах зготовити и саборском одбору уручити. Један примерак инвентара поднеће саборски одбор влади.

Чл. XXXII. Саборски одбор има зготовити и поднети сабору нацрт о поступку при давању зајма, даље о упутству о особљу и плати за она званија, која су назначена у чл. XXII.

И докле док ова уредба неступи у живот имају важности у погледу давања зајма садањи прописи.

Чл. XXXIII. Саборски одбор има зготовити и сабору поднети, предлоге, који су означени у уредби саборској од 1865 одобреној кр. рескриптом од 10. авг: 1868. год. али нису још израђени и то. I. В. §. 27. о уређењу епископске дотације по I. Р. §. 28. и V. §. 5. о дотацији манастирског братства и о начину руковања манастирских добара.

ЗАБЛУДЕ И ПРАЗНОВЕРИЦЕ У НАШИМ ПОСЛОВИЦАМА.

Од Ђорђа Мандровића, пароха пештанског.

(Наставак.)

Ако није лепо, није ни скупо.

Наши људи кад купују што а они обично више гледе на то, да ли је ствар јефтина, него да ли је добра. То је свакако погрешно. Јер која вајда што нека ствар није скупа, што је јефтино, кад „од јефтиног меса чорба за пост“?

Варамо се ми, да оно није скупо, што није лепо и добро. Не! што није лепо, „што не ваља скупо је, ако ће и за потуру бити.“

Волим са својим свађати се, него с туђином пити и јести: Волим свога да ме бије; нег' туђина да ме љуби. Волим брата за крвника, нег туђина за господара.

Дакле оног непоштењака, који нас заједа и бије, који намјаму копа, треба да предпоставимо ваљаном туђину само за то, што се он, непоштењак, својим назвао, што га с нама крвно сродство веже?

Но зар човек који према нама са свим непријатељски положај заузима, може се својим називати

и зар он заслужује, да се њему за љубав поштена туђина одречемо?

Нека је непоштењак брат и рођак жив и здрав, нека се он нази и дружи с киме хоће; али кад он према нама непријатељским духом дише и о нашој пропасти ради, онда далеко му лена кућа; он је престао наш бити, он је раскинуо свезе, које су га с нама везивале и ми ћемо се њега чувати и клонити а тражићемо људе поштене и ваљане на ма они и туђини, ма они и црни Арапи били.

Кога ваља да сматрамо за свога, томе нас лепо наш Спаситељ учи — кад му једном неки рекоше, да су му дошла браћа, сестре и мати и да га чекају, а он погледав око себе испуњени народ, који је негову божанствену науку слушао, ове је значајне речи рекао: „Ето мати моја и браћа моја. Јер ко изврши вољу божју, онај је брат мој и сестра моја и мати моја.“ Тако ваља и ми сваког оног за свога да сматрамо, који добродетелно живи, на ма он туђин био ма он које вере и народности био. Томе нас уче и ове наше пословице: „Онај ми је брат, који ми је добру рад“, „Брат је мио које вере био, када братски чини и поступа“, „Ако ми брат козле односи, он ми је вук; ако ми вук козле доноси, он ми је брат.“

Према томе ко да се овде с болом не сети оних многих пристрасних људи, који своје сроднике непоштењаче обасипају благом, а ваљане туђине остављају да од глади сканавају, — који при попуњавању какових звања своје којекаква ђубре препоручују и намећу, те тако ваљаном туђину заслужену кору хлеба одузимају. Таквим људма лепо поуку даје немачки научењак Геллерт у овим речма: „Ма колко да нам у дужност спада, да се за наше пријатеље по крви и за њихову срећу бринемо, ипак треба да је та приватна љубав општим човекољубљем ограничена, да се не би у користољубиву пристрасност изметла и општем благу шкодила. Своје сроднике узвишавати, који малене заслуге имају и предностављати их достојнијим особама за то, што оне нису с нама од једне и исте лозе поникле; своје сроднике из мекости срца обогаћавати и људе, који су тако исто добри на често и бољи и при том у много горим околностима, оставити да гладују под изговором, да своју породицу срећном учинимо, то је грех против општинства, то је двогуби грех; јер ми не само да наше сроднике с достојанствима и благама, за која нису дорасли, несрећнијима чинимо, но пошто уједно боље прелазимо, нарушавамо нашом кривицом мир и поредак у општинству. Пристрасна препорука сродника, да је с најблажијим именом означим то је смирена превара; и ко ће се у-

судити да је пред светом и судилиштем савести оправда“?

Кад будале говоре, мудри ћуте.

Човек се заиста мора чудити кад чује, за што се често пута многи ваљани и паметни људи од говора уздржавају. Они за то ћуте, што будале говоре. Е па кад ваља паметни да говоре ако неће онда кад се будале својим будалаштинама размећу и просте и безазлене душе на странпутицу заводе? Баш за то, што будале будалишу, не треба паметни да ћуте; баш за то ваља да говоре, да би их на ћутање принудили.

Ко да се овде не сети оних наших ваљаних и вредних општинара, који кад виде, да у општини почињу будале и распикуће мах преотимати и општинско благо размећати а они мисле, да у тим околностима ништа паметније не могу чинити но да на чланству благодаре и да из таковог друштва иступе. За чудо! место да баш онда свом снагом за општину на браник стану, кад јој будале и распикуће опасношћу грозде, они се баш онда натраг повлаче! Или зар они не знају, да повлачити се испред непоштењака толико значи колико на руку им ићи и у њиховим злонамерним умишљајима подпомагати их? Не знају ли они, да „ко се злу не противи, сам га чини и да, као што апостол Павле рече: „ко може добро да чини а неће, грешни?“

Ми вране биле, (беле) ни добро колиле.

О копиладима била су тог мишлења и знаменити грчки научењаци Плутарх и Еврипид. Први у својој расправи „О васпитању деце“ светује родитеље, да се не мешају с блудницама и наложницама: јер не законом рођену децу прати срамота целог њиховог века и излаже их гадним прекорима. Уз то наводи изреку Еврипидову, да „такова деца морају непрестано несрећна бити“ (У беснећем Херкулу ст. 1261.) и примећује, да безчасно и незаконно порекло обично све виспарне намере утушује и у зло преобраћа. Даље за право даје Еврипиду што је рекао, да човеку, ма како он храбар и дрзак био, клоне дух, кад је срамоте свога оца и матере свестан. (У Хиполиту ст. 424.)

Неда се порећи, да срамота родитељска као сињи камен на деци лежи; но по мом мишлењу отуд још не излази то, да та срамота мора у деци све виспарне мисли утушити и у зло их преобратити. Јер „за што да унесрећен човек ниско мисли“? пита сам Плутарх у својој другој расправи „како ваља песнике читати“; „Зашто да он шта више против среће не војује и из своје нискости не подиже се“?

Зна се, да Тамирис, скитски краљ, који је на хиљаду и више стотина год. пре Хр. живео, био

је ван брака рођен, но то му није сметало, да се за првог свирача свог времена изобрази, што му је највише припомогло те је за краља изабран био. Он је уједно и славан песник био.

И Еразм Ротеродамски био је незаконито рођен. Њега је мати у Тергу зачала а родила га у Ротеродаму, куда је отишла, да срамоту свог порођаја сакрије. Но колико их има у законитом браку рођених, колико их се је родило у четрнајстом веку, који би се могли с њиме у науци мерити?

Фрања Сфорза рођен је тако исто ван брака.

Но у пркос томе био је славан ратник и као такав узео за супругу природну кћер ерцега Миланског, после ког смрти постао је и сам ерцегом Миланским. За њега вели писац Павле Јовије, да је 16 год. као ерцег тако мудро, праведно и добро владао и да се од свију порока у тој мери чувао, да је за најбољег владоца свог времена држан.

Не стоји дакле, да копилади нема добрих и ваљаних па и бољих, него што су многа законито рођена деца.

Б Е Л Е Ш К Е.

Уш на лози (*Phylloxera vastatrix*), то је за сада најопаснији непријатељ виномом листу и лози свуда. То је малена бубица, да се једва видети може изгледа, као жут пунџ, припада у род бубица што се по лишћу налазе, као што је бувач на купусу и т. д. Коти се страшно много. Де ова буба своја јаја леже, то нико живи до данас не може да дозна доста да се живи црвићи налазе на лози по којој иду до корена те губицом својом исисају сав сок из њега и чокот осуше. Први од бубица ових непаре се него саме од себе легу јаја. Ово је код животиња једини случај код бубица по лишћу. Из тих јаја изађу црвићи, који су се још у бубици у јајету замели. Од тих црвића други, па тако редом, а напоследку излегу се црвићи од којих постану бубице. За једно лето легу се црвићи десет и више пута и отуд се намноже толико да их не може човек савладати. Бубице паре се у јесен. Мужјак и женка имају тада крила и у летењу се спарују. Мужјак потом угине а женка носи јаја. За први ове држи се да их такође друге животињнице чувају, као што мрави чувају бувача и друге бубице по лишћу. Мрави су бувача начинили купевним својим марвинчетом, то је њихова крава музара. У бувача има на стражњем телу две мале цеви из којих шећеран сок тече, који се мравима јако допада. Мрави ове животињнице, као своју децу држе, мазе их, гладе их својим брковима дотле, докле сок из њих не изађе. Па их чувају као какво стадо своје. Ако се појави каква опасност за буваче мрави често покидају лишће на ком су они и носе их на друго сигурније место.

У француској су ове бубице толике штете начиниле, да је француска народна скупштина напла се побуђена, да обећа ономе 120,000 фор. а. вред. награде, који пронађе лек против ове бубе.

Ово није никакво чудо кад се помисли, да шестина део народа француског од винограда живи, да да се од винограда добива годишње један ми-

лијард и 700 милиона франака (франак је 40 новчића) а продајом се ова свота и удвостручи, те би то био четврти део дохода, који читава Француска има. Сама пореза на винограде плаћа Француска 400 милиона франака.

До сада се зна, да се само поплавом та бубица истребити даје. Но тешко је водом поплавити чокоће, које је на низбрдици и косо стоји. У Француској су изумели машину парну којом винограде поплављују и поменути бубицу тамане, али то није поуздано.

И наши виноградари ваљало би кад им лоза гине, да је добро прегледе, да виде не мали бубица тих на њој, те тако и здраву лозу да прегледе и ако што спазе водом је заливају.

Ако се боље средство пронађе саопштићемо га нарочито ако обећана француска награда што год изрази.

На свршетку да напоменемо и ово: Бечка влада већ је 1872. године издала наредбу да се не купује лоза из Француске јер су тамо већ исте окужене од поменутих бубица, за које се вели, да су из Америке пренешене. Ту исту наредбу пооптрила је године 1873. но бадава. Виноград за углед у Клостернајбургу код Беча, де је знатна економска школа, сав је окужен тим гњидицама и засад друга лека незнају, него ће се сав ископати и попалити. Одређена је једна комисија, која ће у Клостернајбургу све лозе прегледати и оне које су здраве продати, те би саветовали свакоме да отуда лоза ненаручује јер доста је једна гњидица да упропасти читав виноград. Први знаци да има на чокоту гњидица показују се на врху, де крајње лишће почиње жутити, а за тим иде све ниже и ниже док и до корена недође. Ако се гњидице опазе на једном чокоту онда није доста да се тај један чокот ископа него све на 6 хвати унаоколо има се ископати и попалити онде де се не може водом залити тако да стоји дуже времена у води. Код нас

Још тешко да има те несрећне гњидице и за то задовољимо се за неко време са лозом што је из наших винограда добити можемо, манимо се благородних племенитих лоза. Племенито је воће лепа ствар, али са собом доноси и болести које се само међу племством, господом, налазе.

Чишћење кокошињака. Код нас силна живина угине од нечистоте у кокошњацима, те се тиме велика штета наноси господарству — газдинству — а мало се бриге поклања, како би то зло одклонили и изстребили.

На с тога обраћамо пажњу наши газда и газдарица на то, чиме би најлакше и најјетиније то зло одклонити и многу живину од пропасти и помора спасти могли, јер није довољно само рећи заметла се крља у наше кокоши, патке, ћурке и т. д. „па гину“ него ту треба и лека тражити, ако хоћемо да од живине користи имамо. А изстребићемо лако и то овим начином:

Чим живина из кокошињака изиђе, ставимо у један цреп суморне киселине (Schwefelsäure) запаљимо исто и оставимо нека дим'дебело куља, и нека у све кутове кокошињака допре тако држимо за-

творен све до подне; после отворимо исти нека уђе у њега чист свеж ваздух. На тај начин опростићемо се гада и спасти живину, да суноврат не гине.

Средство против марвене куге. Пре неколико година кад је марвена куга у Холандској јако беснила, наредила је ондашња влада једно средство, што је употребљено на добрима кнегиње Вајмарске и што је тако зврсно, да је сачувало да није ниједан комад стокe тамо угнуо док је у осталој околини 90 по сто сканавало. Средство се састоји из следећег. Узмимо на 100 литри воде 1 литру месно браног зејтина (Creosotöl) и измешајмо тако неколико минута у једном суду. Чим се стеља талог — слегне, одлимо воду и перимо са истом на дан по 1—2 марву особито по глави и стражњици. Са талогом посипмо патос у коњушари — (штали) да прође кроз ђубре; коњушаре морају се чисто држати и ђубре често уклањати и ово кад и кад са месномбраномводом Creosotwasser пошперити У појило карлице ручке и др.) мети на 100 литри воде $\frac{1}{10}$ литри сирове угљене киселине (Carbolsäure) да марва пије, и ако испрва и не буде хтела свољом сркати после ће се навикнути на то.

Л И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

Угарски сабор отпочео је 12. о. м. своју јесењу сесију. Сабор ће овај мах највише посла имати с тим како да се порез повишује на све стране. На сваку форинту 5 новчића више. Осим тога уводе се нови штемпови за пријаве на забаве балове итд. који могу до 40 фор. авр. за једну објаву изаћи, даље уводи се штемл на марвене пасоше, који ће бити до 10 новчића велик. Пасоше неће општине саме наручивати да се штампају него ће штампане заједно са штемплом добити од штајерамта, те бележнике неће смети за њих ништа узимати, него ће до 2 процента од штајерамта добити. Даље се уводи порез на лов и на ловачке пушке. Они који дају новце под интерес у шпаркасу и банке, плаћаће на интерес што отуд добивају 3 процента пореза а досад су плаћали два. —

У Ческој су свршени сви избори за царевинско веће у Бечу. Младо-Чеси добили су 3 заступника а остале Старо-Чеси. Но ни младо Чеси неће ићи у царевинско веће у Беч, јер и они се држе уговора који је 1526. године са бечким Цесаром и Чесима углављен, по коме имају право само Чеси и чешки краљ да се о томе договарају шта чешкој земљи треба, а кад би отишли у веће царевинско у Беч онда би признали да и други о чешким стварима имају судити, јер царевинско веће наређује за све земље, које су у другој половини наше царевине.

У сабору хрватском питано је када ће се граница сасвим укинути. Ван је одговорио да још нису сви послову ради укинућа свршени и он није могао рећи када ће бити.

Царевинском већу у Бечу поднет је предрачуи за годину 1875. Дванајет милиона више треба него што се може добити. Ови дванајет милиона накрмиће новим порезом.

Романски конгрес у Сибињу изабрао је за митрополита карансебешког владика Попасу.

У половини овог месеца отворен је сабор царевине Немачке. Пруски цар сада говори као некада Наполеон. Вели да има изгледа да ће мир још трајати. На његове се речи сада пази као негда на Наполеонове о новом лету.

О покољу у Подгорици дознаје се, да је неки Петар из Куча убио богата подгоричана Јусу Мучина Крњића за то што је брат Јусов отео Петру сво имање а Јуса још је дао једном од својих момака избити Петра. Кад је Јусу погинуо Турци посекоше све Црногорце, који су се у Подгорици на пазару нашли; оружја не имадоше. пошто, кад су улазили у Подгорицу, морали су га оставити на капији.

20. октобра састала се комисија црногорска са турском у Подгорици да извиде ствар.

Гроф Арним пуштен је из затвора пошто је положио кауцију 100.000 фор. а. вр.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Пре једанајет година) сврне у Шегвар неки турски аџија који је путовао у Будим, да се поклони на гробу свеца турска Ђил-Бабе. Ту га неки имућан Шегварац прими и угости што је мого боље. У Шегварца беше млада лепа кћи. Ова се допадне Турчину а и Турчин њој, те једног јутра нестане и Турчина и девојке. То је тако било па се и заборавило, ево већ једанајет година, јер ни о једном никад ни

трага ни гласа, кад ово дана дође у Шегвар Турчин и шегварска девојка као муж и жена. Турчин је за тих једанајст година у Мисиру трговао и стекао је неких 100.000 фр. те ће сада да купи велико добро у Чонградској жупанији.

(Сваки дан све више луда.) У земаљској лудници у Будим-Пешти, ма да у њу стане 500 луда, сваки дан је све мање места тако да се мора лудница дозивиђивати. Ово је знак да је заиста зло у земљи, јер многи истина полуде од беснила, али много више њих од невоље. Претерана брига па одмах за њом долази лудост. Или зар се може онај паметан назвати који, да учини крај бризи, убија се, што се у Бечу сваки дан догађа. Или полуди па се убије или полуди па незна за себе те остане жив. Но заиста је мање лудонај који се убије, него онај који полуди а остане жив.

(Девојка сама себе на лутрију изиграва.) Нека лепа и добро одгојена девојка у Француској начинила је три стотине (лзова) сређака. Сваки лоз по 400 ф. а. вр. што износи четрдесет хиљада форината, и обећала је себе и новце оном, ко прву нумеру извуче.

— Кулман, што је пуцао на Бизмарка осуђен је на 14 година робије. На суду је признао, да је пуцао на Бизмарка с тога, што овај гони католике. Не каје се за своје дело, него вели да му је жао што није боље погодио Бизмарка.

— Парох Вилвачки Анастасијевић осуђен је на пештанском суду на годину дана затвора Он је апелирао.

(Немој никог на коли повести кога непознајеш.) У недељу 20. октобра крене се један Новосађан на свој салам. На путу изван чарде новосадске стигне једног човека који пешке иђаше. Овај га замоли да га понесе. Новосађан га пусти, да му на кола за леђа седне. Он то учини и кад се мрак ухватио, он скочи с кола зграби изненада за уздице и повуче их себи и изврати Новосађана и слугу му у јендек. Коњи се поплаше, нагну бегати и кад се негде на путу скрхају зауставе се. За коли Новосађанови ишла су наворце друга кола са којих је био онај лупеж. Кола ова нагну за коњи и коли Новосађанови, но или што су се коњи јако заплели били или што су се лупежи од пучњаве Новосађанове из роволвера поплашили тек коњи и кола останаде на миру. У Срба је леп обичај, да кад пешака сретну да га и сами на кола позову, али каква су сад времена не треба ником веровати.

— У недељу 27. окт. служиће у Руми владика Војновић.

— У Јаску се неки дан убио врло ваљан млад човек Миљивој Мијатовић, син честитог тамошњег родољуба, трговца Мијатовића. Вели се, да се убио због тога, што га хтедохе узети у војнике, а он вељаше да не може служити овакој држави.

— Сви пруски официри добили су налог, да морају учити руски.

(Зашто Турска нема новаца.) Султан сам држи у својој палати 6000 слугу. Међу тима има само 400 кувара, 300 баштована, На дан се поједе у двору 3200 ком. саме ситне живине. На месо оде дакле месечно 24.000 фр., али зато и има султан од државе на годину 263 кесе т. ј. 12 милиона форинти а. вр.

— У Глини, у бившој хрватској крајини, поклоњене су три државне зграде општини у вредности 18.000 фр. Једна је за девојачку школу, једна за болницу а једна за стан православног свештеника.

— За градоначеоника новосадског изабран је у четвртак 24. о. м. бивши негда градоначеоник Павле Стојановић. Др. Стевана Павловића нехтеде жулан у кандидацију узети.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

У Трсту 24. октобра. Кафа је са острва Ријо продавана 45—57 фр. цента, а кафа са острва Јаве 62—63 фр. шећер рафинират продаван је 20 фр.—20 75 н. Цента.

Зелтин је продаван лошији 1 орна, 23—24 фр. а понајбољи орна до 43 фр.

Петролеум 10 фр. цента.

— Дукати Наполеондори су у Пешти 8. 82 н. обични 5. 20. У Новоме Саду по то исто или новчић два мање.

— Цена Шеници најбољој у Пешти ове недеље 89 фунти 5 ф. 20 у Новоме Саду меров од 6—6 ф. 25 н. меров најбоља жита има 133 фунте

У Пешти шеница најлошија 84 фунти 4 ф. 25. У Новом Саду меров 6 ф.

Ражи у Пешти 75 фунти 3 ф. 45, 80 фунти 3 ф. 65. у Новоме Саду не беше је на продају.

Лечам у Пешти 72 фунте 2 ф 80—90 у Новоме Саду 2 ф 20 меров

Зоб у Пешти меров 50 фунти 2 ф. 14.

За пролеће 2. 29 н. У Новом Саду цента 2 ф 70 н.

Кукуруз банатски у Пешти за пролеће 3 ф. 35—37 н. У Новоме Саду нема окруњени клинова у Новом Саду цента 1 ф. 80.

Шљиве у Пешти 19 фр. а вр. цента.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је из штампе

ПОДАЖЕНИК КАЛЕНДАР ЗА 1875. ГОД.

Цена 20 новчића.

(Ко поручи на више добија 25% рабат)

може се добити у „српској народној задружној штампарији“ у Н. Саду.

ПАНЧЕВАЦ

КАЛЕНДАР ЗА НАРОД СА СЛИКАМА
за 1875 год.

Стаје само 30 новч.

Овај календар изишао је из штампе и може се како код подписаних тако и код познати комисионара добити. Господа која га желе имати нека се што пре на нас обрате. Код већих наруџбина дајемо 25% а код мањих 10% рабата. Налог извршујемо тачно и брзо.

У Панчеву, о усековању 1874.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА

О Г Л А С.

ЗАЈАМ на ораће земље, и велике куће које носе кирију може свако у Аустро угарској имати (изузимајући за сад развојачену границу) и то од 6000 пак до 1000000 фр. Камата дође 6½% рачунајући на стотину фр. банкнота; мање пак своте од 1000 до 5000 фр. нешто скупље дођу. Сва друга извешћа добиће тачно онај сваки, који пошаље у свом писму пошт. биљег на „Општи Прометни Завод“ у Сентомашу (Бачкој жупанији.)

ВЛАСНИК „ЗАДРУГА ЗА СРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ.“ — уредник Панта Поповић.